

hvorunder det kunde lykkes at bringe Hjælp. Det synes, at det altid skal være Formen, hvorpaa vore Vestræbelser strande; men Formen finde vi nok, naar vi ret for Alvor lægge os det paa Sinde og ret tydelig kunne sætte os ind i, at der er Mange, som uforskyldt føre en sørgelig Tilværelse. — Jeg skal ikke have Noget imod, at der er henvist til Godgjørenheden. Godgjørenheden har gjort meget godt i Kjøbenhavn, og jeg tror ikke, at Godgjørenheden staa tilbage paa Landet. Den Godgjørenhed, som der kommer frem, er ikke saa synlig, men jeg tror neppe, at den egentlig er mindre end i Kjøbenhavn. Godgjørenheden paa Landet ydes under andre Former, som just ikke tæller saa stort i Kroner; men se vi ret til, vil, hvad der gives paa Landet i Barer og Kjørsler og under forskellige andre Former gjort om til Penge, i Virkeligheden neppe staa tilbage for Godgjørenheden i Kjøbenhavn. Det er ønskeligt, at Godgjørenheden vil vedblive; men vi have jo netop haft den Erfaring, at de trykkede Løder bevirke, at Godgjørenheden ikke har været tilstrækkelig, og jeg kan da ikke se, at der er nogenformhelt Fare ved, at man griber til det, som Understøttelseskasse-loven giver med visse Garantier eller med maaste endnu bedre Garantier, hvis der kunde findes saadanne. Svad er naturligere, naar et Menneske vil hjælpe sig selv, men ikke er i Stand dertil paa Grund af Forholdene og Tidernes Ugunst, eller hvad det nu kan være, end at man da hjælper ham frem? Svad er naturligere, end at Samsundet gjør noget Alvorligt, for at disse Mennesker ikke skulle synke ned i Sløvhed og Egegyldighed, hvoraf Følgen jo vil være, at vi faae en langt større Fattighyrde? Nei, lad os trostlig tage fat paa Sagen, vi kunne jo altid tage vore Forholdsregler, hvis Lidene skulde forandre sig, og naar vi faae Stættebyrden mere retfærdig fordelt. Der kan jo ogsaa komme Lid, der kunne blive gunstigere, idet det jo ikke er absolut givet, at, som det nu er, skal det vedblive at være i al Evighed; Lovgivningsmagten kan jo gjøre Forandringer i de bestaaende Forhold. Men naar Lidene ere, saaledes som vi kjende dem, finder jeg ikke, at Statskassen er for god til at yde Hjælp til Selvhjælp lige saa vel som de Private. Hjælp til Selvhjælp er jo et meget omstridt Princip; men man kan gjøre det saa farligt, man vil, efter min Mening vil det ikke at bruge Statskassen være langt farligere. Hvis det ikke kommer saa vidt i vor Tid, hvad jeg ikke haaber det skal, med Arbeidsløsheden og Nøden, saa kan det komme i vore Efterkommers Tid, og derfor tror jeg, at der vil være langt mere Fare i at lade være at bruge Statskassen end i at bruge den. Jeg tror, at det vil være langt mere skikket til at kasse Socialismen herind, naar vi i Virkeligheden ikke ville regulere Skættebyrden, saa at den kan blive retfærdig, og naar vi ikke ville komme de virkelige

Trængende til Hjælp. Der kan jo spørges: Er det da een Klasse af Samsundet, som her nærmest er Tale om, hvem Tiden trykker? Er det en Klasse af Samsundet, det er værd at gjøre noget for? Jeg tror, der maa svares enstemmig ja; ja, det er en Klasse af Samsundet, det er værd at gjøre Noget for. Jeg taler ikke om de Dræsløse, dem, som ikke ville arbejde, men jeg taler om dem, som netop ville, men som ikke ere i Stand til at komme frem. At Byerne altid ville faae et Fattigvæsen, hvorved visse Mennesker ville blive berøvede politiske Rettigheder, tvivler jeg ikke om. Saaledes er det allevegne. Jeg taler kun om dem, der ikke ere i Stand til at komme frem, uagtet de selv ville; der er en stor Klasse af dem, og jeg befrugter, at den vil blive endnu større, hvis vi ikke tage et berettiget Hensyn til den og søge at finde en Form, hvorunder det kan lykkes den at komme frem. Jeg tror, at denne Del af Befolkningen har en stor Betydning for Samsundet. Det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 2den Valgkreds sagde forleden, at det var Kapitalen, der skulde opretholde Arbeidet. Det have vi diskuteret om, hvorvidt det i Virkeligheden er Kapitalen, der skal opretholde Arbeidet, eller Arbeidet, der skal opretholde Kapitalen. Begge Delle staa hinanden meget nær, og den ene kan ikke undvære den anden. Men saa meget er vist, at der er gjort stort Misbrug af Kapitalen. I alt Fald har den ikke være brugt saa hensynsfuldt, som den kunde være; den er endog brugt paa den Maade, at der med den er gjort vilde Spekulationer, Alt i den Hensigt at tjene Penge. Efter al Sandsynlighed er en Del Kapital gaaet til Udlandet, saa at vi maa undvære den her, og derfor ere vi ikke i Stand til at udføre saa meget, som vi tidligere have kunnet gjøre, og derfor er der den Arbeidsløshed og ringe Fortjeneste, som der nu i Virkeligheden er, og som jeg tror, det er værd at gjøre Noget for. Saa vel i Krig som i Fred er der en stor Del af Samsundet, som uforskyldt lider ved Tidens Tryk, og det er i deres Arme, tror jeg, at Kraften ligger, og at det er dem, der skulle hjælpes, naar det kniber. Jeg tror, at der fra Lovgivningsmagtens Side gjøres en overordentlig stor og god Gjerning, naar vi komme dem imøde, vel at mærke ikke dem — det skal jeg gjentage, fordi jeg vil have, det skal staa fast — der ikke ville Noget selv, men dem, der lide uforskyldt. — Med Hensyn til Forslaget skal jeg være meget villig til at indrømme, at man gjerne kan gaa over til det Andet og sige Hjælp til Selvhjælp. Det var det som Forslaget om Understøttelseskasserne, som vi have haft fremme før, gif ud paa. Det er et godt Princip. Man kan ikke styde sig ind under at sige, man kan faae, naar man henvender sig til Statskassen. Her gjælder det om at gjøre Noget selv for at blive hjulpen. Jeg har holdt